

1 december 2019

Magnificat

Då sade Maria:

”Min själ prisar Herrens storhet,
min ande jublar över Gud, min frälsare:
han har vänt sin blick till sin ringa tjänarinna.
Från denna stund skall alla släkten prisa mig salig:
stora ting låter den Mäktige ske med mig,
hans namn är heligt,
och hans förbarmande med dem som fruktar honom
varar från släkte till släkte.
Han gör mäktiga verk med sin arm,
han skingrar dem som har övermodiga planer.
Han störtar härskare från deras troner,
och han upphöjer de ringa.
Hungriga mättar han med sina gåvor,
och rika skickar han tomhänta bort.
Han tar sig an sin tjänare Israel
och håller sitt löfte till våra fäder:
att förbarma sig över Abraham
och hans barn, till evig tid.”

I kyrkans ”adventskalender” möter vi under tredje och fjärde söndagen i advent Johannes och Maria. I decemberbrevet förra året mötte vi Johannes. I år Maria.

När finns det anledning att sjunga lovsång?

Frågar vi kopterna svarar de:

- Varje natt.

Varje ny dag inleds med *Tesbeha* Nattens lovsång. Två-tre timmar av ren och skär lovsång riktad till den Gud som just har räckt oss en ny dag av nåd ur sina

välsignande och livsupprätthållande händer. Här finner vi inga begärande böner eller klagovisor. De urgamla bönerna som bland annat består av psaltarpsalmer, De tre ynglingarnas lovsång i den brinnande ugnen och Mariahymner böljar växelvis mellan de olika sidorna i kapellet. Enstämmigt eftersom dessa hymner är sprungna ur en tid före gregorianik och flerstämmighet.

När jag yrvaken dras in i den taktfasta a capella-sången, som på sin höjd ackompanjeras av små cymbaler (doff) och triangel kan jag inte låta bli att fantisera om att de koptiska klostren utgör kyrkans ”hejarklack”. Numera blir det korta återbesök till nattens gudstjänster men under det år jag levde i Paulusklostret i Egyptens inre öken blev nattens lovsång en rik källa att ösa ur också för mig.

Vi bör inte själva uppehålla oss allt för mycket vid att bedöma frukten av våra egna liv, men om jag skall tro andra kom jag ut ur öknen som en gladare och lättare människa. Det fanns säkerligen flera skäl till det. Ett av dem stavas lovsången.

Vad har Maria för skäl att brista ut i sitt *Magnificat*. Den lovsång också vår kommunitet stämmer in i varje vesper?

I Apostlagärningarna kapitel 16 möter vi Paulus och Silas i det innersta av en fängelsehåla. Benen är fastlåsta i stocken. Har de någon enda anledning att sjunga lovsång?

Vid midnatt höll Paulus och Silas bön och sjöng lovsånger till Gud, och de andra fångarna hörde på. Plötsligt kom ett kraftigt jordskalv, så att fängelset skakades i sina grundvalar. I detsamma sprang alla dörrar upp och bojorna föll av dem alla.

Bojorna var uppenbarligen inget som hindrade lovsången att ljuda mellan fängelsets kala väggar.

Klagovisorna har sin givna plats i bönelivet och *Kyriet* likaså, samtidigt behöver inte tacksamhet och lovsägelse vara något bedjaren tar i sin mun först då hon tycker sig ha rimliga skäl till det. En *eukaristisk* livshållning – där tacksamheten över det helgade brödet i eukaristin övar oss att se varje bröd som ett tecken på Guds handlande i skapelsen och en anledning till tacksamhet – är inte i första hand en fråga om de yttre omständigheterna utan just om hållningen. Nu tänker

jag varken på flåsiga uppmaningar till positivt tänkande eller en teologi som inte rymmer smärta.

En person med en tacksamhetens livshållning i min närhet var min mormor. Mot slutet av hennes 103-åriga liv hamnade hon akut på sjukhus. När vi väl fick kontakt med henne över telefon lät hon hälsa:

- Jag har det så bra här! Dom låter mig ligga i korridoren. Det finns så mycket spännande att titta på och mängder av trevliga människor att tala med.

Vad hade Maria för anledning till lovsång? Hon kommer ur en släkt som vi lugnt kan kalla brokig. Här finner vi Rahab med rykte om sig att vara sköka. Här finns offret Batsaba, som blev kung Davids hustru efter hans vidriga komplott som ledde Batsabas första man i döden. Här finns också Rut, en främling och invandrare som inte räknades till de rättrogna. Och nu Maria själv. En flicka från en illa ansedd del av landet som är med barn utan att vara gift. Vilka blir konsekvenserna av en sådan "olycka"? Utstött ur familjen? Samhället? Kanske offentlig skilsmässorättegång som i värsta fall kunde leda till stening? Ja, vad har Maria överhuvudtaget för anledning att brista ut i lovsång?

Är det just för att hon erfar att Gud kommer till henne när hon är som allra mest utsatt? Att ingen plats, ingen människa är ovärdig Guds utväljande. Det finns alltid en väg vidare, vad människor och omständigheter än har gjort oss. Guds besök sker många gånger där vi minst anar och när vi minst anar det.

Att Maria skulle få rätt i sin profetiska sång om att Gud själv skall störta härskare från deras troner och upphöja de ringa, det understryks av att det är henne vi vördat genom årtusendena. Vad blev det av Herodes och Kejsar Augustus? De två härskarna som personifierar makt och styrka i Marias värld. Maria är ett av världens vanligaste namn. Vem ger sitt barn namnet Herodes? Vem reciterar kejsar Augustus? Marias lovsång sjungs dagligen i gudstjänster över hela världen. Logiken i Guds rike är sannerligen av ett annat slag än denna världens rike.

Varför skall alla slakten prisa Maria salig?

Hon ger oss inte denna utfästelse i högmod utan det är precis tvärt om. Hon skall prisas salig därför att hon står som ett levande bevis på att Gud kan utvälja det som i världens ögon ser ut att ingenting vara och göra något stort av det. Den Gud vi lovsjunger är en Gud som tar vid där vår gräns är nådd. Som möter oss där vi är och gör något vackert av det, om vi tillåter honom göra det.

”Må det ske med mig som du har sagt.”

Det är den ringa tjänarinnan Gud har vänt sig till och hon svarar med en överlåtelse och ett mod som är förebildligt för varje Gudsälskare.

Maria var smärtsamt bekant med den Romerska ockupationsmakten som höll det judiska folket i ett järngrepp. Den icke förhandlingsbara skattskrivningen gav inte ens fullgångna havande kvinnor någon frisedel. Maria skulle till varje pris inställa sig i Betlehem. Kontroll är varje diktators främsta redskap.

Inte undra på att man väntade på Israels tröst!

Föreställningarna om befrielsen och upprättelsen skilde sig dock väsentligt åt mellan olika grupperingar. Vissa ville ta saken i egna händer och göra uppror med våldet som redskap. Andra kapitulerade helt, kastade in handduken och blev som tullindrivare smidiga redskap i Romarnas händer, och därigenom en pina för sina judiska syskon.

Maria tillhörde en annan grupp. De som kallades *De stilla i landet*. Dit hörde alla de andra ”lovsångarna” i inledningen av Lukas evangelium. Sakarias och Elisabeth och de båda till åren komna Symeon och Hanna.

De stilla i landet präglades av lyssnande, bedjande och begrundande. De väntade också på Israels tröst men sökte den framkomliga vägen främst genom bön. Att Maria lyssnat noga till ordet redan i unga år råder det ingen tvekan om. I de få rader som hennes lovsång består av i Lukas 1:46-55 finner vi tydliga hänvisningar till ett 20 tal ställen ur det Gamla testamentet. Sitt enkla liv till trots har hon erövat rika kunskaper och lever genomsyrad av ordet. Det är en verklighet vi återkommande ser också i Jesu liv. När han befinner sig i de mest utsatta situationerna i sitt liv är det bibelord som väller fram ur hans inre. Han kan få sitt eget liv förklarat i ljuset av ordet. Där finner han tröst och riktning.

Maria hade genom livet inte bara ordet att falla tillbaka på, utan också egna och andras erfarenheter. Redan i stallet tar hon herdarnas upplevelser av änglakörens lovsång till sitt hjärta och begrundar det. Något hon säkert påminde sig om när verkligheten hann i kapp den lilla familjen under flykten till Egypten.

Den egna hembygdens ifrågasättande av hennes Jesus som betraktades som profet överallt...förutom i sin egen hemstad.

Den svåraste smärtan som gick som ett svärd också genom Marias hjärta måste ha varit att se sin egen son – honom som hon själv burit till världen, honom som hon skänkt livets näring vid sin barm – torterad, hånad och avrättad.

Något sådant skall ingen mor behöva se. Den danske psalmförfattaren Lisbeth Smedegaard skriver:

”Så böjde den dödsdömde nacken och släpades ut under hån. Han bar själv sitt kors uppför backen dit ingen vill sända sin son”.

Om man nu kan mäta smärta och förlust så lär det faktum att förlora ett barn vara av värsta sorten. Den sorgen är några av er som läser detta brev väl förtrogna med.

Det är mycket i Marias liv som befinner sig långt från de rosaskimrande bokmärkesbilderna eller blinkande statyerna av henne. Hon vakade vid korset och såg Jesus lyftas ner därifrån. Den moderliga ömheten höll ut intill slutet.

Den ömheten är inte av ett undergivet slag. Det visade hon redan i samtalet med Ängeln. ”Hur skall det gå till? Jag har ju aldrig haft någon man”. Rädslan ger vika för resningen i något som liknar en dispyt med självaste ärkeängeln Gabriel.

Hon beger sig helt på eget bevåg till sin släkting Elisabeth. Det är i det mötet lovsången föds. I förtroligt delande vänds oron och rädslan till tacksamhet och glädje.

Marias förmåga att lyssna och ledas av ordet är något Jesus särskilt lyfter fram. I tumultet efter en demonutdrivning utropar en kvinna plötsligt:

"Saligt det moderliv som har burit dig, och saliga de bröst som du har diat." Men han svarade: "Säg hellre: Saliga de som hör Guds ord och tar vara på det."

Jesus motsäger inte att Maria var salig, men anledningen till hennes salighet tycks vara att hon tog emot Guds ord och handlade utifrån det. Den sanna lovsången riktad till den Treenige gör också något med den som sjunger. Den föder samhörighet och medkänsla med allt det Gud har skapat. Den lovsången stannar inte vid vackra ord och toner utan omsätts i liv och tjänande. ”Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt.”

Två stämmor är påtagliga i skeendet kring den första julen. Rädsla och lovsång. Det är många som är rädda och det är många som lovsjunger. Kanske ligger rädslan och lovsången närmre varandra än vi tror? Vi kan alltid välja genom vilken lins vi ser på världen och med vilka händer vi tar emot livet.

Maria, Gudaföderskan, hon som fick bli frälsningens port, vill uppmana oss till lovsång, till lyssnande, till begrundande av ordet och att rikta våra liv i kärlek till det lilla barnet i Betlehem. Hon som förde barnet till barmen. Honom till vilken vi nu kan be ”förbarma dig över oss”. Hon födde honom. Han frälste oss. Genom honom har vi syndernas förlåtelse.

Idag har adventsljusstakarna kommit på plats i Nya Slottet. Vi väntar dock med att tända dem till helgmålsringningen lördag kväll. Nu går vi in i adventsfastan, förberedelsen för att ta emot inkarnationens förunderliga mysterium. Om jag får skicka med en enkel fasteövning till oss var och en: Välj ut en av adventstidens hymner och lär dig den utantill. Stava på orden och se vad den har att säga dig just det här året.

När ett nytt kyrkoår ligger framför är det en god idé att planera in sin årliga retreat. Vinterns och vårens retreat är annonserade sedan tidigare. Som läsare av Ekumeniska Kommunitetens månadsbrev får du redan nu tillgång till höstens retreatprogram på Nya Slottet Bjärka-Säby och Lia gård i Norge. Anmälan görs till: anmalan@ekibs.se

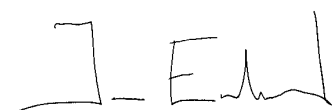
3-6 september	<i>Musiken & det heliga</i> Eric Schüldt
10 -13 september	<i>Mod att mogna</i> Liselotte J Andersson
12-15 oktober	<i>Bönens blick</i> Jonas Eveborn Lia gård i Norge
15-18 oktober	<i>Så att er glädje blir fullkomlig</i> Fredrik Lignell
29 okt-1 nov	<i>Retreat i Allhelgonatid</i> (Retreatledare meddelas inom kort)

MÅNADSBREV TILL EKUMENISKA KOMMUNITETEN I BJÄRKA-SÄBY

- 27-29 november *Allting hålls samman i honom*
Jonas Eveborn
Retreaten avslutas med lunch Söndag kl.13
- 3-6 december *Ljuset lyser i mörkret*
Ellen Merethe Wilkens Finnseth
- 10-13 december *En doft av salighet*
Liselotte J Andersson

En välsignad adventstid & God Jul önskar jag er alla

Guds frid

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'JEW' with a stylized flourish at the end.